

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2009. július-augusztus

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

v. Magassy Sándor (ev. h. lelkész, Sikátor)

Július hónap igéje: Egyébként pedig, testvéreim, örüljétek az Úrban! (Fil 3,1a)

- Nyári útbaigazító -

Az egyházi esztendő ünneptelen fél-évének ünneptelen idejében vagyunk, a naptári év közepén. De itt a nyár! Gyermekünket, unokáinkat nem kell különösebben biztatni arra, hogy most nem kell a munkaév kötelezettségeivel foglalkozni, lehet más tenni, mint amit a tanév alatt tettek. Lehet keresni olyan elfoglaltságot, amire eddig nem, vagy kevesebb idő, erő, energia jutott. Örüljenek az életnek, pihenjenek, készüljenek, töltődjenek fel a következő tanévre! Itt a vakáció! Nekünk, felnőtteknek pedig – főleg a falun élőknek – itt a munka dandárja. Reménykedve és szorongva figyelünk minden időjárás-jelentést, s együttérző fájdalommal értesülünk a máshol bekövetkezett természeti katasztrófákról.

Ha körülnézünk, inkább a gondokat látjuk, pedig örülni mindenki szeret, szeretne. Sőt, mindenki több örömről vágyik. Ki az anyagiakkal való „bővelkedésben” látja öröme forrását, ki a másiktól megkapható – sokszor kieresztelt – szeretetben, elismerésben. Hajszoljuk – s valljuk meg őszintén –, sokszor hajszoljuk az örömet. Könnyen elhisszük, mert el akarjuk hinni, hogy anyagi, emberileg megszerezhető és megszervezhető módon elérhetjük azt. Bedőlünk reklámoknak, hangzatos ígéreteknek, s nem kímélünk semmit és senkit, csak hogy elérjük célunkat. Látjuk, érezzük sokszor a „Behajtani tilos!” táblát, mégis továbbmegyünk! Már nem is egyszerűen „tilosba tévedünk”, hanem tudatosan lépünk át határokat!

Ezen a háttérén még feltűnőbbé válik, hogy havi igénk egyszerűen felszólít az örömről! Sőt, az apostol nem áll meg az egyszerű felszólításnál, hanem

továbbviszi a gondolatot: „Örüljétek az Úrban!” S ezzel arra mutat rá, hogy lehet keresztyén módon örülni.

Hát lehet ezt parancsra tenni? Érzés ez, s tudjuk, az érzések – sem – ismernek határokat! Viszont, ha már parancs, akkor nem csupán az érzélem dolga, hanem az értelemé is! S ha már parancsolni kell valamit, az azt is jelenti, hogy valamit korrigálni, helyrehozni kell, mert nem úgy működik, ahogy kellene!

Az apostoli felszólítás háttérében az a helyzet-látás áll, hogy a gyülekezetek – s benne az egyes keresztyének is – a külső körülmények

szorításában élnek, és ez az élethelyzet korántsem volt örömteli. Sőt, a talán könnyen kritizálható visszaható külső nyomást még fokozták a belső erőtlenység kikerülhetetlen jelzései is. Ennek látása, józan felmérése és átélése örömet gyilkoló hatású.

Ezért Pálnál az „örüljétek az Úrban” keresztyén módon azt jelenti, hogy nem semmibe véve a külső körülményeket, de erőt véve azokon, emlékezzetek Jézus tetteire, amit értetek tett, tekinteteket elfordítva a félelmetesről, a csüggesztőről, arra az Úrra nézzetek, aki diadalmas!

Feltűnő a felszólítás felvezetése, ami nem olvasható a bibliaolvasó Útmutatóban: „Egyébként pedig, testvéreim ...” Ahogy a rövid levél két részét kapcsolja össze ez a három szó, úgy

kapcsolja össze életünk síkjait is, rámutatva az ünneptelenben is fellelhető ünnepre! Fájdalom, gyász, szenvedés, kudarcok, tragédiák kísérik napjainkat. Ezeket mi úgy szoktuk megélni, mint ami elválaszt Urunktól és Megváltónktól. Pál pedig éppen arra mutat rá, hogy ezek olyan tényezők, amelyek összekötnek velet!

Temetéseken felhangzó szavak: „Könnyek között is áldunk ...” Hálás emlékezés a jóra, észrevéve és értékelve az ajándék nagyságát. Talán küzdve, sokszor nem kicsit küszködve, de a pozitív lényeg keresve, ami felemelő, s nem a negatívumot, ami visszahúz.

Éppen ezért merjük megfogalmazni a mai kesergéseink, csüggedéseink, fájdalmaink alapján, hogy örömtelenségünk, ritka örömeink nem hálátlanságunk jelei?

Akkor most már mindennek örülnünk kell? Erre vagyunk elhívva, rendelve? Szó sincs róla! Az apostol nem valamiféle földöntúli vigasságot vár el tőlünk, hiszen tisztában van azzal, hogy az úton nemcsak virágok vannak, hanem bizony gyakran találkoznunk gyommal is! Örömeink mennyiszor voltak hamisak, erőltetettek?

Az öröm a szív egyik legsajátosabb indulata, ezért legyen imádságunk ebben az ünneptelen időben, hogy a Szentháromság Isten adja örömét szívünkbe, hogy így szólalhatunk meg – általa!

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület főbb információi, eseményei

- Beled, 2009. augusztus 22. szombat – oltárkép-szentelés

A beledi evangélikus templom 1850-es években készített – és jelenleg a gyülekezeti teremben található – oltárképének restaurálás utáni felszentelésére kerül sor augusztus 22-én, szombaton Beledben. A 10 órakor kezdődő istentisztelet szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke, valamint Gabnai Sándor, a Soproni Evangélikus Egyházmegeye esperese végzi.

További információ Béres László lelkésztől kérhető a 20/824-8758 telefonszámon.

- Ajka, 2009. augusztus 22. szombat – renoválás utáni templomszentelés

A templom fennállásának 220. évfordulója alkalmából, valamint renoválása és az eredeti torony másának visszaállítását követően hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak augusztus 22-én, szombaton délután az ajkai gyülekezetben. A 16 órakor kezdődő ünnep szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke végzi.

További információ Vajda István lelkésztől kérhető a 88/311-340 telefonszámon.

- Lébény, 2009. augusztus 23. vasárnap – emléktábla megáldása és emlékezés Németh Károly esperesre

Halálának 40. évfordulóján a gyülekezet egykori lelkészére, Németh Károly esperesre emlékeznek Lébényben augusztus 23-án, vasárnap. A délután 15 órakor kezdődő istentiszteleten ígét hirdet, valamint a gyülekezet lelkészeit felsoroló emléktáblát leleplezi Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. Az ünnepségen Németh Károlyra emlékező előadást tart dr. Ferenczy Zoltán ny. egyetemi tanár.

További információ Koháry Ferenc lelkésztől kérhető a 20/824-7122 telefonszámon.

- Televíziós istentisztelet közvetítése Szombathelyről

Tanévnyitó istentiszteletet közvetít a Magyar Televízió m1 és m2 csatornája augusztus 30-án, vasárnap 11 órától a szombathelyi evangélikus templomból. Ígét hirdet Gregersen-Labossa György lelkész.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a május 23-ai missziói napjának perselypénzét a veszprémi Éltes Mátyás Fogatékosok Nappali Intézménye és Gondozóháza javára ajánlotta fel. A százezer forint adományt június 15-én adta át Verasztó János egyházkerületi missziói lelkész Kramli Ida intézményvezetőnek.

P Á L Y Á Z A T

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Elnöksége pályázatot ír ki lutheri teológiai örökségünk jobb megismertetése érdekében.

A pályázónak legalább 30-35 oldal (kb. 60 ezer karakter) terjedelemben kell elkészítenie dolgozatát

A CSALÁDFŐ ÍGY TANÍTSA HÁZANÉPÉT!

– *Nevelés Luther teológiája alapján* –
címmel.

A pályázat nyitott.

A jelíges dolgozatokat 1 példányban és CD-lemezen a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalához kell beküldeni: 9001 Győr, Pf. 1639

A dolgozat postára adásának határideje: 2009. december 15.
Eredményhirdetés az egyházkerületi napon,
2010. február 27-én.

Az első díj 100 ezer, a második 60 ezer, a harmadik 40 ezer Ft.
(A pályadíjak nettó összeget jelentenek.)

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Elnöksége

Ordinációk egyházkerületünkben

Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke lelkészé szenteli:

Kósa Gergely
lelkészjelöltet

2009. július 11-én 15 órakor, Balatonfüreden;

Pethő Judit
lelkészjelöltet

2009. július 18-án 10.30 órakor Székesfehérváron;

Tóth Károly
lelkészjelöltet

2009. augusztus 8-án 15 órakor Ajkán.

Egyházkerületünk új lelkészeit lapunk szeptemberi számában mutatjuk be.

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

Lapunk legközelebbi száma
2009. szeptember 13-án
jelenik meg

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. utca 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Liceum)
Felelős kiadó: Tölly Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 950 példányban
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 30 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok

18. A gránátalma

Megőregedtem, mire a kezemben is tarthattam egyet, és nem csupán olvastam róla. Szíriából, Damaszkuszról hozta a fiam. Nemrégiben egy napsütötte kert sarkában itthon is láttam. Igaz, csak bokornyit volt még a fája, de gyönyörűen vöröslöttek az ajándéknak hozott képest kicsi gyümölcsök. Díszbokr – mondta a gazdája.

Nálunk valóban az. Hazájában élelmszerként becsült gyümölcs. Az Ótestamentumban említett növények között a fügefafa, az olajfa és a szőlőtő mellett gyakran esik szó a gránátalmáról, illetve gyümölcséről, a gránátalmáról. Az ígéret földje szépségét és jóságát így szemlélteti 5Móz 8,8: „Az Úr a te Istened, szép (jó) országba vezérel..., ahol van búza és árpa, szőlőtőke, fügefafa és gránátalma, ahol vannak olajfák és méz... Ahol nem kell aggódnod élelmed miatt.” Az új hazát kikémlélők „élőben” tanúskodnak az ígéret megbízhatóságától: „Amikor Eskol völgyébe értek, levágtak egy szőlőfürtöt a szőlővesszővel együtt, azt kettesével egy boton vitték, aztán néhány gránátalmát és fügét is szedtek...” (4Móz 13,33) Isten élte, gondoskodó szeretetének kézzelfogható jelei között tartották számon ezt a gyümölcsöt.

Hiánya viszont Isten ítélő haragjának is a jele. „Ódalett a szántóföld termése, kiszáradt a szőlőskert, elszáradtak a fügefák, a gránátalma, a pálmafa és az olajfa.” (Joel 1,12) „Eltűnt az öröm is az emberekből.”

Az Ótestamentumban a gránátalma – a vele együtt említett terményekkel együtt – túlmutat élelmszer-jellegén. Jellé válik valami más, valami fontosabb, valami az anyagnál ígéretesebb vagy félelmetesebb számára.

A szépség, az öröm, a másiban megtalált és viszonzott szeretet, a szerelem jelképévé válik a gránátalma az Énekek énekében. „Virágba borultak-e a gránátalmafák?” (Én 6,11) „Paradicsomkert nőtt rajtad. Hajtásaid gránátalmát termő kerthez hasonlók.” (Én 4,13) „Halántékok akár egy gránátalmagerezd a fátyolod alatt.” (Én 4,3)

Amikor szegélydíszként Áron papi ornátusa szegélyére hímezik, talán ott is Isten testet-lelket megőrvendezettő gazdagságára és az Isten-szolgálat szent öröme utalnak a gránátalma motívummal.

Az Újtestamentum nem beszél gránátalmáról sem gyümölcsként, sem szimbólumként. A keresztény egyházművészet mégis átvette a gránátalma motívumot. Valószínű, hogy innen lett magyar népművé-

szeti elemmé is. Érdekes, hogy szinte gyakrabban szerepel félbevágott formájában, mint egész gyümölcsként. Így derül ki keresztény jelképe. Ha egészben van, érett alakjában nincsen rajta semmi feltűnő, sem szembetűnő szépség. Mintha kiszáradt bőrre hasonlítana a héja. Nem vonzza úgy a szemünket, mint egy szép jonatan. Olyan, mint a kívülről szemlélt egyház. Nem sok vonzó látszik rajta. Vannak, akik kiszáradt, megkeményedett, életidegen, kívánatosat nem igen ígérő képződménynek tartják ráneztében.

A gránátalma felvágva mutatja, milyen is igazából, és miért lett a jó és szép, Isten ajándéka jelképe. Az igénytelen külső csodálatos szép rendben sorakozó termést rejt. Ezek nem összevisszaságban halmozódnak, mindnek megvan a helye. Mint a testben a tagoknak. Színük is van, ragyogó piros, mint a pünkösdi láng színe. Izük is van: nem émeletően édeskes, nem is torokragóan keserű. Egyszerűen tífű. És mindenikben itt rejtőzik a mag, amely nem önmagáért van, hanem hogy továbbadja az életet. Úgy felvágva. „Aki elveszti az életét énérétem...” Akinek alkalmá van rá, figyeljen a gránátalma jelbeszédére.

Dr. h.c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

A hívő és tudós budai pap emlékére

125 évvel ezelőtt halt meg Bauhofer György

125 évvel ezelőtt, július 14-én fejezte be életét Bauhofer György budai lelkész. Mondhatnánk „Dunán-túlnak” is, mint budai lelkészt, de ettől függetlenül is méltó és tanulságos életére, szolgálatára emlékeznünk. Rövid írásunkban csak „szeleteket” emelhetünk ki gazdag életéből, de ezek is erősíthetnek hitünkben és taníthatnak keresztényen helytállásunkban.

Soprontól–Budáig, e két állomással foglalhatnánk össze életútját. 1806-ban látta meg a napvilágot Bauhofer Ádám cipész-mester és Unger Borbála első gyermekeként. „Anyanyelve” német volt, s a soproni diákok Felsőbükre küldték iskolai szünetben a magyar nyelvet elsajátítani. Hamar megérelődött benne is édesanyja szíve vágya, hogy elsőszülöttként „Istennek szentelt”, lelkész legyen. A bécsi közös protestáns teológiai intézetben készült fel hivatására. Ennek elvégzése után soproni segédlelkész lett, majd 1829-ben Somorjára (ma Szlovákia) került lelkészként. Tizenöt évet töltött itt hűséges szolgálatban. Atyai barátja lett Cristóffy István misérdi lelkész, akit viszont József nádor felesége, Mária Dorotya úgy ismert meg hazánkban, mint – akkoriban bizony nem sok – komoly hívő lelkészt. S amikor Budán elindult az evangélikus gyülekezeti élet, Mária Dorotya – aki a németországi ébredés gyermeke volt – már régóta ismerte és megszerette Bauhofert is, s kívánságára ő lett a nemrég alapított budai lelkész. 1844-től haláláig itt szolgált.

A felébresztett ébresztő – ezzel is összefoglalhatnánk életét és szolgálatát. A racionalizmus világában élt, s fiatal korában a „ráció” és a Biblia egyszerre hatottak rá. De baráti köre és a Bibliához való „személyes

kapcsolata” legyőzte benne a kételkedést. Igehirdetése kereszt- és Krisztus-centrikus, valamint személyes hangú volt annyira, hogy egy alkalommal Haubner Máté (a későbbi dunántúli püspök) „bizalmaskodó hangúnak” ítélte. De ebben erősödött Somorján, majd Budán is. Említett idős lelkész barátja írta neki: „nagy örömmel látom, hogy a Szentírás naponkénti kutatása által egyre jobban kitörsz a korunkra jellemző hitetlenségéből.” Igehirdetése pedig egyre erőteljesebb lett ebben az irányban. Budán a bemutatkozó igehirdetésének alapigéje 1Kor 2,1–5 volt, s ebben a „megfeszítettről” tett bizonyosságot, illetve ezen belül a pásztor és gyülekezet kapcsolatáról. Budán került kapcsolatba az akkor hazánkba érkező skót misszióval is, s ennek az ügynek, de mondhatjuk a magyar evangélikus ébredés ügyének szolgáltatója lett.

Író és tudós volt. Nyomatásban huszonkét műve jelent meg, nem számítva lapokban megírt cikkeket. 1848 márciusában jelent meg tollából a „Der evangelische Christ” című német újság. „Mit akarunk? A válasz világos és egyszerű: evangélikus kereszténynek akarunk lenni. Krisztus evangéliumát akarjuk nyújtani...” – írja bevezető cikkében. De 1848 októberében ezt olvassuk: „E számmal, kedves Olvasó, az Evangélikus Keresztényen ez évi utolsó számát veszed kezébe. Az okok, melyek miatt a lap folytatását nyugodalmasabb időkre halasztjuk, mindenki előtt ismertek. Most a haza megvédéséről, szabadságáról és életéről van szó!” Bizony, bátor szaváért menekülnie is kellett. S amikor jó egy évtized múltán „egyházunkat büntetendő” a császári ház a pátenst kiadta, tiltakozott ellene, igaz, később éppen

egyháza mentése ügyében arra intette népet, fogadják el azt.

Sok írása mellett csak egyre hívom fel a figyelmet. 1854-ben név nélkül német és angol nyelven jelent meg nagy egyháztörténeti műve, melyben hazai egyháztörténeteket írta meg kezdettől 1849-ig. E sorok írója azért is becsüli, mert ő volt az első történész, aki Sztárai Mihályt evangélikus lelkészként és püspökként ismerte el könyvében. Lelkeszi naplója pedig ennek a kornak egyik legizgalmasabb olvasmánya.

Az árvák atyjának is nevezték. Cikkét írt lapjában: Evangélikus árvaházak címen. Egy másik cikkében „egy álmát” írja le, lát egy árvaházat és kórházat ezzel a felirattal: „Ha Atyám és anyám elhagynak is, az Úr magához fogad engem.” Megszületett egy pártoló egyesület, és 1859-ben a Nagymező utcában béreltek lakást erre a célra. Sok más név mellett szolgálatát így örökítették meg egy táblán: „az árvák atyja és szeretett lelkipásztora.”

Ez a szolgálatban égő ember szinte egész életén keresztül beteg volt. Több betegség is gyötörte a szó szoros értelmében. Utolsó napjaiban ezt írta: „A halál egész közel jött hozzám. De most azt is érzem, hogy milyen boldogság közösségben lenni azzal, aki meghalt bűneinkért, és hogy ezt mondhatom: Jézus az én Megváltóm.”

Leszármazottai közül sokan az „ároni családhoz” tartoztak. Bauhofer György Túrörczy Zoltán püspök szépapja volt.

Így adhatunk hálát életéért: Isten így munkálkodik nemzedékeken keresztül, és viszi övéit az örökkévalóságba.

